

AHO JUHANI

JUHA

Juhani Aho

Juha

«Public Domain»

Aho J.

Juha / J. Aho — «Public Domain»,

© Aho J.

© Public Domain

Содержание

I	5
II	8
III	18
Конец ознакомительного фрагмента.	23

Juhani Aho

Juha

I

Mies—pitkäselkä, rohdinpaita, virsujalka—hakkaa kaskea korkean vaaran rinteellä. Kun koivu kaatuu, alkaa toisen lehvistö jo tutista ja lastut lennellä. Hän kaataa niitä säärensä paksuisia kuin pajukkoa raivaten, selkäänsä oikaisematta.

Vaara, jonka rinnettä hän raataa, on rannattoman erämaan keskessä, jossa siellä täällä kohoo toisia samanlaisia vaaroja kuin mättäitä tulvehtivalla luhdalla. Kaikki muut vaarat ovat huippuunsa asti metsän peitossa, tätä vain on kaskettu, alhaalta ylöspäin nousten, päivänpuoleiselta rinteeltä, pyritty laelle, vaan ei päästy vielä puoliväliinkään. Päivi siinä kuitenkin jo on erämaan autiossa, pykälä aarniossa: vihertävä ruishalme, alempana ahoja ja vielä alempana notkon takana asutus juuripuolessa pitkän niemen, jota kaitaiset vedet kiertävät pieninä järvinä, soikeina salmina ja koskina.

Se näkyy siihen, missä mies hakkaa. Hän levähtää, katsahtaa alas, näkee halmeensa, talonsa, niemen ja kosken. Hän heilauttaa kirvestään niinkuin iskeäkseen sen kanton, aikoen huoata, mutta upottaa sen taas uuteen puuhun ja alkaa huojua—pitkäselkä, rohdinpaita, virsujalka.

Kirves nousee ja laskee, irtautuu ja uppoo; kun puu parahtaa, toinen jo tutisee—ja niinkuin on työn tahti, niin on tekijän ajatusten kulku. Yhdet tulee, toiset menee, jatkuen siitä, mihin olivat päättyneet, päättyen siihen, mistä olivat alkaneet, aina sama vaikeus niistä päästä ja tulla niiden kanssa toimeen.

—Pitipähän taas epäsovussa erottaman—pitipähän taas sanottaman ne katkerat sanat. Että se saattoi sen sanoa, vaikka olikin totta—mutta että se saattoi sanoa: »Vanha kanttura, vääräsääri, väkäleuka!» Sillä minkä minä sille mahdan, minkä minä mahdan sille, mikä on minussa luonnon vika? Näithän sen ottaessasi, tiesithän sen minulle tullessasi, että vasemmukseni ontuu—vaan että saatoit sen minulle *sanoa*?

Hän jätti sittenkin hakkauksensa, laskee kirveensä maahan ja istuutui.

—Olenhan minä jo vanha, enkähän minä näköäni milloinkaan ole kehunut. Mutta tarvitsiko nyt *siitä* hänen silmänsä välähtää niinkuin äkäisen, salavihaisen koiran. Ja jos nyt häntä hartioista vähän hyväilinkin, niin olisiko tarvinnut tiuskata: »Mene siitä kompuroimasta!»—ja sitä vaille, ettei kapustalla lyönyt. Enhän minä kuin lepyttääkseni, ettei enää juroteta—että sovitaan pois.—Onhan saanut minulta olla ... milloinkaan minä olen hänelle väkivaltaa tehnyt?

Kun joskus ennen sattui kiivaan sanansa sanomaan, niin kohta katui ja tuli sovinnoille.—Vaikka nyt vain olisi tullut ruokaa tuomaan, olisi se jo sillä ollut hyvä. Kun tulonsa kuulin, niin minä sille jo kauas näyttämään, etten *minä* sitä enää muista. Jos tuli tänä päivänä, niinkuin ennen muinoin tuli laulaen, niin että metsä edellään raikui, niin minä hänelle tästä mylvähdin niinkuin härkä, mörähdin kuin kontio merkiksi, etten *minä* sitä enää muista, elköönpä hänkään.

Hän tahtoi uskoa, että Marja vielä tulee. Lehto sihahti lämpimässä tuulessa, lepo viihdytti veriä. Jospa tuo nyt sanoikin. Lie sanonut sen vain kiivaudessaan, muusta jostakin myrtyneenä, ei minusta. Tuohon kahden koivun haarukkaan nostan hänet istumaan niinkuin pikkutyttöä ennen. Se siinä käenkukuntapuussa, minä häntä tästä kannon päästä kähköseksi haastan, metsänneidoksi, salojen sinityöksi sanelen—sitä mielellään kuuntelee, vaikkei ole kuuntelevinaan, mutta kuitenkin karjanpolkuja kulkiessaan sitä itsekin itsestään laulaa. »Auta Juha,» sitten huutaa, »en pääse alas jos et auta!»—ja hento kaulaan kavahtaa ja kaskan läpi itsensä kannattaa ja vasta sileälle aholle asetuttaa.

Ja näki Juha siinä kaskan sisässä istuessaan, kädet työmekon helmassa polvien välissä, raukeasti katsellessaan kaatamansa kaskan yli—näki Marjan, paljain päin, huivi niskaan valahtaneena, liikkumassa heidän ensimmäisessä yhteisessä kaskessaan pienellä kassaralla, Juhan takomalla,

pienellä ja näppärällä, vastaksia ja kerppuja katkomassa, kun hän itse isoja puita kaataa rytyytteli. Ja tuli niin vielä monena vuonna kaskeen ilakoimaan, laulamaan nuorena emäntänä onnea ukkonsa kylvöksille, joita ei pouta koskaan kuivannut, ei halla pannut, ei ihmeeksikään, ja kyllä ties Juha miksi: että oli hänellä hallussaan metsän haltija, ties mistä lie kätköistä tullut, Karjalan kaunis, kaukaa vierasten vaarojen takaa.

Nyt ei enää tule, ei itseään oksalle nostata, ei aholle kannata, ei tule laulamaan, ei kassaroimaan, ei enää edes ruokaakaan tuomaan. On tyly vanhalle miehelle aamusta iltaan.

Ja kuitenkin Juha yhä kuunteli, kuunteli hakatessaan, silloinkin, kun lastu visan kyljestä vihausimminkin vinkui.—Huhusiko joku?—Hän teroitti kaatamiensa puiden yli kurkottavan silmänsä kasken alalaitaan, kavahti kivellet, jolla oli istunut. Ei siellä ollut ketään. Olisiko kuulunut alempaa, jonne ei kuontunut näkemään? Tuolta sen näkisi toisesta laidasta, oliko kuka tulossa. Sieltä näkee pihaan asti, tien ahoa, niittyä ja pellonpiennarta myöten pihaan asti. Jos ei niin monta monituista kertaa jo olisi turhaan mennyt odottamaan sitä, jota sieltä turhaan odotti, niin olisi mennyt nytkin. Mutta sen sijaan tarttui Juha taas kirveeseensä ja hakkasi—hakkasi niin, että jokaiselta kaatamaltaan puulta tuli lähemmäksi kasken alalaitaa, josta näki pihaan. Hakkasi vain reunimmaiset pikemmin joutuakseen. Puut parkaisivat kaatuessaan, niinkuin olisivat parkaisseet muutakin kuin omaa katkeamistaan.

Ei sieltä kuulunut ketään. Lehmät makasivat paisteessa aholla alempana. Järvellä kulki pari venhettä laiskasti soutuena. Kolmas souti jälempänä maanrannan varjossa, kuin väijyen toisia. Juha näki heti, että ne kaksi olivat Venäjän puolen venheitä, laukkusaksain, ja hän päätti niiden suunnasta, etteivät ne aikoneet nientä kiertää ja laskea sitä tietä koskiin, vaan päästäkseen niistä poiketa hänen rantaansa ja vedättää venheet kuormineen kannaksen poikki. Mahtavat tarvita hevosta. Pitäisikö lähteä? Vaan ottakoot itse haasta Marjan luvalla, kylläpä hän tietävät. Kolmas venhe näkyi olevan sysimiesten haapio.

Hän kääntyi, hakkasi taas yhden rintaman kaskensa ylälaitaan, ja sieltä taas toisen takaisin alalaitaan. Ei vielä näkynyt ketään. Ja miksikäs olisikaan? Taas tuli hän ylälaitaan. Mutta nyt tunsin hän tarvitsevänsä levätä ja istuutui äskeiselle kivellet, haarukkakoivun alle. Se *oli* mietittävä, oli ajateltava päähän asti, miten tämä kaikki oli käynyt niinkuin oli käynyt. Ei saanut Juha ajatuksiaan omiin ohjiinsa, ne kulkivat, mitä teitä itse tahtoivat.

—Ennen se aina toi ruokaa, olipa työpaikka kuinka kaukana tahansa. Toi paistinkalat, kantoi viilit leilissä ... nyt katsoo vanhaksi: »Sen kanttura, sen vääräsääri ... sen väkäleuka». Saattaahan olla, mutta milloinkin minä olen häntä soimannut siitä, että oli köyhä, ettei ollut mitään, että hänelle talon laitoin, kasket kaadoin, rimmet raadoin.— Onko se nyt siinä, minkä *näköinen* mies on, tai minkä *ikäinen*, kunhan vain on mies? Eikö se ole siinä, mihin kykenee ja mitä saa aikaan? Eikö ole tuolla talo kylmään metsään tekemäni, paisteisella aukealla, vetten hengessä, koskien niemessä—tallit, aitat, saunat, navetat, hevonen ja viisi lehmää? Sanokoon Marja, kuka olisi toinen semmoiset rakentanut kerjäläistytölle, löytölapselle, vierasheimoiselle? Olisiko ollut parempi ollakseen orjana omassa maassaan, olisiko ollut parempi piikana vanhassa Karhulassa? Sanokoon! Ja mikä minulle siitä kiitokseksi? On kai ollut jo palkitsevinaan sillä, että olinhan hyvä silloin, kun et vielä ollut ikivanha ... kun et tuhkinut etkä puhkinut...

Juha jo katui. Miksi ma häntä syyttelen? Lapsihan tuo vielä silloin oli. Minun, vanhemman, olisi pitänyt tietää paremmin... Mutta kun kerrankaan iloitsisi siitä mistä minä—kun sanoisi: »Oletpa siihen taas korpea avannut, tuleepa siitä taas huima huhta!» Mutta ei!—Hänen ajatuksensa seisovat hetken.—Siinä se on, ettei meillä ole lasta! Siinähan se on. On itselläänkin sitä ikävä! Sentähden se on semmoinen kuin on. Ei ole lasta eikä enää saada! Sillä mitenkä sen saa, kun sitä ei tahdo...

Silloin kuului hakkausta kasken alipäästä, niinkuin semmoisen, joka ei oikein osaa. Juha ponnahti pystyyn, mutta ei nähnyt muuta kuin huojahtelevia lehviä. Olisiko se Marja? Olisiko tuonut päivällisen ja alkanut kerppuja katkoa? On ehkä ollutkin siellä kuinka kauan, enkä ole huomannut?

Ei se ollut Marja. Oli Kaisa. Vaan jos on lähettänyt Kaisan edellään ja tulee itse eväitä tuomaan?
—Ei ollut niinkään, tuossa oli ruuat.

Piika alkoi avata tuomaansa nyyttyä, mutta Juha sanoi menevänsä kotiin. Jääköön Kaisa tänne vielä kerppuja taittamaan. Ei tuntunut enää jaksavan hakata. Ja olihan lauantai, ja oli verkotkin laskettava.—»Taitan tuosta saunavastat.«—Mutta silloin hän taas näki näyn, näki Marjan nuorena emäntänä kerppuja taittamassa koivusta, jonka hän oli hänen eteensä kaatanut, Marjan, pää paljaana, huivi niskassa, solakkana, pitkänä, joustavana kuin solkikoivu. Ei ole ihmistä toista ihanampaa, vaikka olkoonkin ruskeasilmä, mustatukka, tummahipiä! Heittelee kerppulyhteitä pielekseen, että kahahtelevat haavan lehdet. Pistää kädet puuskaan, kiertää taakseen päänsä ja hymähtää: »On siinä, Juha, mitä lammasten talven pitkän pureksia!« Ja kun oli pieles tehty, niin vastat kainalossa lähdettiin kotiin ja astuttiin yhdessä halmeen halki ja yhdessä haasteltiin, että tuohon ensi vuoden kaski tehdään ja tuohon toinen ja jos eletään, ei hellitetä ennenkuin on koko vaara kierretty ja kuusikko lehdoksi muutettu eikä jätetty muuta kuin louhu ylimmälle laelle. Rikastutaan, laitetaan talo semmoinen, ettei kotitalo moinen, vaikka onkin pitäjän paras, vanha rikas—»laitetaan oikein sen suuren sukusi uhallakin«, sanoi—niinkuin oli laitettukin. Ja edeltä kulkien vastaksia heilutteli ja keinahti yli veräjän...

Ei silloinkaan sanonut: »Vanha kanttura, vääräsääri«, jos lie ajatellutkin ... vaikkenhän minä nyt sen kummempi kuin silloinkaan, joka olen aina ollut tällainen kuin olen.

Ei nyt mikään entinen yhteinen mieltään ilahuta, ei mistään hyväksy, mistä minä. Vihassa aamulla töihinsä työntyy omasta aitastaan, kiukutellen illalla maata menee omaan aittaansa ja oven säpittää. Olisiko vietävä rovestin puheille, joka vihki ja toivoi onnea, käteen tarttuen? Lähtisikö? Mahtaisiko rovestikaan mitään luonnon lumoilte?

Ne olivat Juhan ainaisia ajatusten polkuja, joita astui ja tallusti, mihinkään pääsemättä; jotka aina veivät suohon ja hetteeseen niinkuin karjan urat salolla.

Tie vei ensin alaspäin ruishalmeen halki, sitten nuoren ahon reunaa, sitten vesakkoa, laskiye vesiperäiseen painanteeseen, josta kuului kosken kohina ja näkyi hyppiviä kuohuja puitten lomitse. Katosi koski sakeamman viidan taa, tie nousi niitylle, niityltä pellolle ja siitä pihaan.

Marja oli tarhalla lypsämässä, oikaisihe katsomaan lehmän yli, kuka tuli solalla tarhan ja navetan välissä, painautui takaisin, ei virkkanut mitään, mutta ennätti pistää terävällä kylmällä katseella, raapaista suupieltensä katkeralla värähdyksellä kuin sahan hampaalla... Eipä ollut vielä saanut mieltänsä lauhtumaan. Vielä oli aamullisissa repaleissaankin, niinkuin aina niin kauan kuin oli sillä päällään. Ei ollut vielä katunut sanojaan. Oli kuin olisi ollut valmis niitä vielä kerran singauttamaan aidan yli. Mahtoi kai ajatella: tuossa se menee, vanha kanttura, vääräsääri. Ja Juhasta oli pihan yli tupaan astuessaan niinkuin häntä joka askeleella olisi nuolilla selkään ammuttu.

Hän otti ruokahuoneesta kannikan mukaansa ja lähti rantaan, kahmaisi nuottikodasta verkkoja kainaloonsa ja työnsi venheen vesille.

Nähdessään Juhan tulevan oli Marja tuntenut, että hänen olisi pitänyt sanoa jokin ystävällinen sana. Mutta se tarttui kurkkuun kuin kuiva, pettuinen pala. Ja sisu kirkui: tällaisesta tämä on ... eikä tämä tästä enää muutu! Enkä minä voi sille mitään! Enkä minä jaksa olla toisin kuin olen! En, vaikka pitäisi minun muuten koskeen mennä! Enkä minä saa sille olluksi hyvänä, vaikka koirana sitä silmänsä kerjätköön.

Sillä minkä minä sille mahdan, että on minusta kuin kurnuttava sammakko ja minä itse samanlainen?—No, en sano, en sano vasta mitään, en suutani avaa! Mutta mikä käski hänen lähentelemään? Ja olisi tyytynyt siihen, että sai piikanaan pitää—miksi tarvitsi hänen minut pappilaan houkutella?

Hän lypsi mielensä kuohua maidon kuohuna raintaan polviensa välissä, kun kuuli äänen takanaan ja näki vieraan, pitkän, kähäräpartaisen miehen seisovan tarha-aidan nojassa ja sanovan iloisella, soinnahtavalla, miehekkäällä äänellä:

—Hei, tyttö, annetahanko talossa yösijaa, annetahanko kylän löylyä matkamiehelle?

II

Kun Juha palasi verkkoja laskemasta, näki hän saunan lämminneen ja vedet kannetuiksi, ja olkikuvon oven edessä pystyssä lauteille vietäväksi. Ei oltu moniin aikoihin saunan lauteita oljitettu! Se on leppynyt! Se tietää, että se on mieluista minulle. On vastatkin tehnyt ja pannut vierekkäin porstuan penkille. On totta tosiaan sitonut ne minun tuomistani vastaksista. Toisen itselleen toisen minulle! Tulee ehkä itse saunottamaan eikä lähetäkään Kaisaa. Istutaan yhdessä illalliselle ... ei pane säppiin aittansa ovea.

Oli kuin uusi Juhalle hänen talonsa. Niinkuin olisi koko maailma rusottanut, niinkuin rusottaa äsken pimeä ja kylmä pirtti takkatulen liekkiin leimahtaessa: tuolla pirtit, porstua välissä, tuolla aitat, pienin, keskimmäinen ja suurin, tuolla talli ja navetta ja lato, kuja välissä, ja tallin ja navetan aukossa tarha, jossa kellot kalahteli lehmäin märehtiessä, ja siisti pihamaa ja takana hongikkomäki! Enkö sittenkään olisi tuota turhaan Marjalle rakentanut? Jospa se sittenkään ei sitä viero, on ehkä siitä taas hyvilläänkin—koska on olkikupo ovella ja vastat porstuan penkillä. Ei nyt entisistä mitään ... kuka tässä aina voi kaikki sanansa punnita! Ja Juha oli aivan varma siitä, että kaikki taas oli hyvin, kun näki Marjan tulevan tuvasta, ei enää työryysyissään, vaan pyhävaatteissaan niinkuin vierasta vastaan. Ja eikö tulekin vastaan? On ensin aittaan menossa, mutta pyörähtää rantapolulle ja rientää ihan rientämällä luo niinkuin olisi ihastunut, että jopahan tulit, Juha!

—Siellä on ne tervamiehet tuvassa sinua odottamassa, puhui Marja, hehku poskilla, silmissä puuhakkaan ilme,—mutta elä millään muotoa suostu heidän tuumiinsa! Niillä on jokin paha mielessä Karjalan miehiä vastaan.—Eikä ollut Marjan silmissä enää jälkeäkään siitä ilmeestä, mikä niissä äsken tarhalla oli ollut.

Tuvassa istui joitakin mustia, nokisia, tervaisia jätkiä, jotka kesäkaudet rantamaiden talonpojille sysiä ja tervoja polttivat mäntykankailta kahden puolen vedenjakajaa. Tuttuja miehiä Juhaan, jonka talosta kävivät leipävaransa noutamassa, talvikaudet pyyntimiehinä ja poronvarkaina aina Lapin rajoilla asti kierrellen: mitä lienevät olleen puolisissejä, mutta pyrkivät aina olemaan hyvissä väleissä Juhan kanssa. Jotakin heillä nyt lienee erikoista mielessä, koska istuvat alta kulmaina katsellen ja housunkauluksiaan kohottelevat ja jalkateriään lattiaan viputtavat...

Juha istahti ja odotti. Yksi heistä hivuttelihe ihan viereen, silmät kiiluen nokisesta naamasta.

—Nyt, isäntä, olisi karhu kierroksessa.

—Kultatalja semmoinen, ettei ikänä ennen, lisäsi toinen. Ja jokaisella täysi kukkaro povellaan ja venheet tavaraa puolillaan.

—Ei heitä ole kuin kolme ja meitä on kuusi.

Juha käsitti jo asian.

—Annetaan olla niiden karhujen. Kiertäkää heidät talvella, missä kiertänette, niin on kelikin parempi ajaaksenne, jos sattuisi pääsemään pesästään kaikkoon.

—Ei pääse! Köysi kinttuihin ja toinen ranteisiin!—huiskis niinkuin ruissäkit venheen pohjaan —venhe rannasta irti ja anna mennä! Kosken syy, ei sitä kukaan kysy.

—Rannalla rahojaan lukivat,—tuli kolmas puhumaan.—Olisi se apaja!

—Ei ryssästä väliä, puhui taas ensimmäinen. Jospa mekin heitä kerran verotettaisiin.

—Kerranko vain olette sen tehneet? virkkoi Juha.

—Ei milloinkaan niinkuin he! minkäs tekivät meille mennäkin talvena? Täysi riista-aitta meillä Repovaaran rinteellä. Sen puhdistivat niin, ettei jäänyt kuin yksi oravannahka ilkkumaan.

—Nämäkö, jarrutti Juha.

—Sitä ei tiedä nämäkö, vaan sen tietää, että sikäläisiä oltiin.

—Sieltä olivat nekin, jotka toissa köyrinä Kiannalla polttivat ja hävittivät.

Marja oli tullut ja puuhannut pankon kulmassa.

—Yksi niistä kävi talossa ja pyysi saunaa ja yösijaa.

–Lupasitko? kysyi Juha.

–Eihän ole ennenkään kielletty. Ja kysyi viljaakin ostaakseen.

–Kuka se niistä oli? kysyi yksi miehistä. Oliko se iso ja pitkä?

–Pitkä tuo oli, sanoi Marja.

–Mustatukkainen ja kähäräpartainen?

–Niinkö lieene ollut.

–Pitänet varasi, alkoivat miehet taas innokkaasti, melkein kiihkeästi Juhalle. Kaupantekoon muka tullaan, talot, tavarat tarkastetaan, tänä vuonna ostetaan, ensi vuonna jo väkisin viedään. Kun on talo puhtaaksi pantu, se tuleen lyödään, väki orjaksi otetaan—mitä ei talon kanssa polteta. Ei olisi ensi kerta.

–En usko heidän minun talolleni mitään tekevän. Rauha on heidän kanssaan meidän puolelta pidetty ja pidetään vastakin. Tehkööt he ensiksi, minä en aloita enkä anna muillekaan lupaa. Mitä muualla tehnette, minun rannassani ei rauhan aikana matkamiestä ryöstetä niin kauan kuin tänne huuto kuulune.

–Tehdään niin, ettet mitään kuule.

–Kyllä minä kuulen.

Juha sanoi sen semmoisella varmuudella, ett'ei siihen ollut sen enempää lisättävää. Miehet murjottivat, mutta Marjalta hän sai kiitollisen katseen.

–Ei olisi pitänyt tulla teiltä ollenkaan kysymään.

–Olisihan sen saanut tehdä niinkuin olisi tahtonut, mutta silloin ei olisi ollut enää taloon asiata.

–Kova onni sentään ... kyllä ne nyt pääsivät.

Ja korvallisiaan raapien lähtivät miehet.

–Eikö pitäisi vielä mennäksesi varoittamaan vieraita? ehätti Marja—jos vieläkin minkä tekevät.

–Ei ne enää, kun kerran tulivat kysymään.

–Vaan saattavat lähteä jälkeen ja rajan takana ryöstävät ja tappavat?

–Tehkööt siellä, minkä tekevät. Eivätkä mahda heille mitään, kun kerran koskille pääsevät.

–Vaan mene kuitenkin varoittamaan.

–Oikeinhan sinä pyydät ... oikein koreasti—

–Oikein koreasti, niinkuin vain osaan.

–Ei niillä mitään hätää ... vaan saanhan mennä.

Siitä oli aikoja, kun Marja oli häneltä näin pyytänyt, näin hänelle ollut...

Hän nousi lähteäkseen, kun joku samassa kulki ikkunan ohitse.

–Siinä se nyt on, huudahti Marja.

–Kuka?

–Ka, se äskeinen mies.

Sisään tuli solakka, mustapartainen nuori mies, niin pitkä, että hänen täytyi taipua melkein kaksinkerroin matalassa ovela, ja kun oikaisihe, pää orsia tavoitti. Hänellä oli käsivarrella kimppe särkejä.

–Hei, siinähan isäntä! puhui hän. Terve talohon! Et tainnut tietää tulevani, kun ortesi noin matalalle salvoit? Terveheksi!—hän pisti kättä Juhalle. Terveheksi!—hän pisti kättä Marjalle, reippaasti, iloisesti, ääni heleän sointuva, hampaat välähtelevän valkoiset hienon kähärässä parrassa, ruskeissa silmissä viehkeä veitikkaa ja huolettoman ilon kiiltoa.

–Mistä on vieras matkalla? kysyi isäntä.

–Jos sinulle, isäntä, sanon, mistä olen matkalla, ympäri pyörähtämäni pitäisi. Kemit, Sunkut, Arkangelit, Aunukset, Turut, Torniot! Myöt sinä rukiita?

–Jospa noita jonkin verran möisikin, olisiko paljonkin tarvis?

–Saanet nuo säkit täyteen, jo riittää tällä kertaa.—Ja hän heitti säkit Juhan eteen, kääntyen Marjaa tarkastelemaan.

–Montako niitä on?

–Katso, katso!

–Nytkö ne olisi heti täytettävä?

–Hetä, heti—hän tarkasteli yhä Marjaa—ja saanen hevosen, millä heidät rantaan rahtaan?

–Eivätkö nuo tuonvertaiset tätä matkaa menne kantamallakin?

–Täytä sinä sitten säkit, minä sill'aikaa mieheni noudan?

–Anna heidän olla venheillään, kyllä minä nämä apunasi kannan.

–Hyvä on!

Juha otti säkit ja lähti niitä täyttämään. Vieras oli Juhalle puhunut, Marjaa katsellut, huulet hymyssä, silmä elellen. Ei tiennyt Marja, mitä sen huuli hymyi, mitä silmä iloitsi, mutta hymysi itsekin hauskalle vieraalle niinkuin vieraskin hänelle.

–Kuka sinä olet? Piikako?

–Siltäkö näytän?

–Äsken orjalta näytit lypsyryyssiäsi, vaan lienetkin tytär, vai miniäkö lienet?

–Emäntäkin lienen. Enkö emännäksi kelpaisikaan?

–Tuon?

–Senpä sen.

–Hän miehesi tuo—?

–On.

–Sinun?

–Minun, minun! Mikä siinä on, että sitä kysyt?

Vieras heilautti kättään.

–Hui hai, on sinulle liian vanha. Olet liian kaunis ja korea omaksensa, äijä rähjän.

–Äijä rähjänsäkö? Sano sitten, kun näet, minkälaisen säkin selässään kantaa.

–Vääräsäären, väkäleuan!—Vaan sinut olen nähnyt, kun tarkemmin katselen. Lienet se—ja se olet—se on pää, se ryhti—vaan oli hiuksesi silloin hajallaan.

–Minunko? milloinka?

–Toissa, kolmanna kesänä. Rannassa seisoi tuolla kosken poukamassa ja tukkaasi suit—ilkoisen alasti—minä venheessä alas viiletin?

–Sinäkö se olit?

–Jos sain purteni pysähtymään, mukaani otin.

–Otit?

–Otin. Maihin tulin, käden toisen kainalosi alle kietaisin, toisella jalat maasta nostin ... niin tyttö helposti maasta nousee, sen kun silloin aina on pakko kätensä kaulaan kietaista—ja purteni pohjaan heitin!

–Noin vain keikahutit?—Kehuja olet, kuka lienetkin.

–Et tiedä, emäntä nuori, kuka olen?

–Ei naama nimeä sano.

–Et ole kuullut puhuttavan Uhtuan Shemeikasta?

Hän ojensihe, suoristihe, pani kätensä rinnalle ristiin—ei sulkenut tietä Marjan mennä, satoi hänet silmillään siihen, missä hän seisoi, käsi pankon patsaassa.

–Uhtuan Shemeikka? sanoi Marja viivytellen.

–Olet kuullut puhuttavan?

–Se Karjalan kuulu? pääsi Marjalta.

–Se!

–Hilapan poika?

–Sen!

Juha kuului huutavan ulkoa.

–Mitäpähän äijä siellä pakisee?

–Sinua säkin suuta pitämään huutaa.

Shemeikka pyörähti, heilautti kättään ja meni.

Niitäkö se oli? Shemeikkoja! Karjalan suurinta kauppiassukua, metsänkävijää, karhunkaatajaa, poron- ja hirvenhiihtäjäsukua, monen maan mainiota rikasta. Jo pienenä tyttönä, Juhan kotona ollessa, oli Marja kuullut heistä puhuttavan, pelätyistä, vihatuista, kirotuista, talojen polttajista, naisen ryöstäjistä... Vai ei muuta kuin otti vain, mutta ei saanut pysähtymään venhettään?— Marja teki tuvassaan jotakin, tietämättään mitä, riensi ovelle, palasi takaisin, vilkaisi ikkunasta, näki, kuinka Shemeikka koetti vääntää säkkiä selkäänsä, mutta horjahti istualleen aitan rappusille. Eipä kestänytään selkä, vaikka on pitkä. Juha otti selkäänsä sekä hänen säkkinsä että omansa, toisen toiselle olalle. Marjalta pääsi lyhyt, ilkkuva naurun rähäys. Tarvitsiko sen häntä minulle halventaa? »Väkäleuka...? vääräsääri?» Mutta ilman sitä vääräsäärtä olisit sinä, lenkojalka, tällä hetkellä koskessa, sen sijaan että se nyt sinun säkkejäsi kantaa. Kehtaat siinä vielä viheltää, hävytön, ja vitsalla säkkiin lyödä! Elä luule, että minä *sinua* katselen! En päly perääsi!—ja Marja vetihe pois ikkunasta. Mekomalle vielä kylynkin lämmitin.

Mutta kun miehet olivat menneet ohi ikkunain, riensi hän kuitenkin ulos ja ehti näkemään, kuinka nuori mies keveässä hypyssä keikahti veräjän yli. Seisoi piikakin solalla sitä katsellen, kerpputaakka selässä:

—Katso hurjaa, kun meni kuin korentona aidan yli. Kuka se oli?

—Uhtuan Shemeikka sanoi olevansa.

—Kerran tuonkin sai nähdä ... vaikkakin vain selältä.

—Juokse jäljestä, niin saat nähdä hänen naamansakin!

—Joko se meni myötyrinään?

—En tiedä, ei tuo ainakaan hyvästiään heittänyt. Vaan ilman meidän isäntää olisi koskessa se komea mies ja tavarat toisten takana.

Hetken päästä kuuluivat miehet tulevan takaisin, äänekkäästi haastellen, hyvällä tuulella, Shemeikalla selässään laukku, jonka vei tupaan.

—Eikö se mennytkään? kysyi Marja.

—Toiset menivät, mutta tämä vielä jäi.

—Mitä varten se jäi? Mahtoi mennä hänkin.

—Elä ole milläsiäkään. Se on hyvä mies. Sen täytyi jäädä tähän vielä huomeneen uusia kaupparenkejään odottamaan, sanoi. Ne tässä yhtyy ja tästä eroo toiset toisille reiteille, koskien alla. Ehkä laittavat vakituksen majapaikkansa tähän meille, ja minä sanoin: laittakaa vain. Kuule, se pitää kylvettää ja syöttää ja tehdä aittaansa tila. Sitä pitää kohdella kuin pappia.

—Minkähän tähden tuota niin pitää, roikaletta?

—Maksoi hyvän hinnan, ei kopeekkaa tinkinyt niinkuin muut Venäjän miehet. On hupaisa ja mukava. Ryypynkin vaivoistani vielä antoi.

—Oliko makeata?

—Jotta oliko? Oli se—mitä lie ollut ulkomaan makeata—soutaa suonissani kuin mahla kevätkeivussa.

—Ettäkö on, niinkuin luontosi lehteä tekisi?

Juhalta pääsi hyvän mielen nauru ja Marjalta myös.

—Sauna on kyllä valmis, jos ette liene muuta vailla.

—Marja, sinun pitää itsesi tulla löylyä lyömään.

—Käypi kai se Kaisaltakin yhtä hyvin kuin minulta.

—Elähän nyt,—itsesi sinun pitää, emännän, olla saunoittamassa.

Kuulehan! Elähän mene—ei olla enää nyrpeitä... Häh?

Hän uskalsi kämmenellään koskettaa Marjaa kylkeen. Eikä Marja nyt äsähäntänytään vastaan, oli niinkuin ei olisi ollut tietävinään, heilahuttihe hiukan. Mutta Juhasta oli niinkuin ei olisi ollut maata jalkainsa alla.

—Saunaan, vieras! huusi hän pirttiin, josta Shemeikka samassa tuli.

Marja oli pyörähtänyt aittain edestä rantaan, puolijuoksua.

—Sinulla on komea emäntä, sanoi Shemeikka hänen jälkeensä katsoen. On jalan nousu joustava kuin rekivetovarsan.

—On sillä jalan nousu!

—Onko muutenkin mieluisenne?

—On mieluinen, on yli kaiken mieluinen. Entäpä sinun emäntäsi?

—Ei ole minulla vielä omituista.

—Vai ei? Ottaaksesi pitäisi.—Oli hien hyvä se viinasi! sanoi Juha näppiä lyöden.

—Tahdotko vielä?

—Ei nyt, ei nyt ... vaan jos sitten taas saunan päälle. Ei ole minulla tarjota koin vähän kitkerätä patakukkoa. Annat omaasi sitten vähän emännänkin maistaa, suhahti hän, vierastaan kylkeen nykäisten. Jos on muitakin makeita laukussasi, katsotaan sitten niitäkin. On nuori ihminen makeihin perso.

—On makehia, on korehia!

Juha tepasteli ja hypäkehteli eikä tiennyt, miten hyvän mielensä ilmaista... Tuli toki tämä vieras parhaaseen aikaan. Ilman sitä olisi viikko vielä murjotettu ja tiesi, olisiko sittenkään sopua tullut. Vaan niin pian kuin sille tulee mieluinen vieras, aina mieli keikahtaa.

—Heitä tänne pihaan ryysysi. Minäkin heitän.

—Säilynee kai laukkuni tuvassa?

—Säilyy se! Vaikka olisi kaikki Karjalan rikkaus laukussasi.

—Ei ole, ei ole, vähän mitä kamaa, räämää...

—Ei meille varkaat tule. Ei meillä ryöstetä miestä niin kaukana kuin huuto pihaan kuuluu. Ei tule rosvo Juhan taloon. Ja jos tulisi, niin torjuttaisiin! Luvan kysyvät, ennenkuin ottavat. Mennään nyt! Semmoinen on Juha!

Shemeikka löi olkapäille isäntää saunalle laskeuduttaessa.

—Semmoinen on! Topra mies! Äijä maailman paras!

Juha nauraa hekotti ja meni edeltä saunaan.

Marja oli selin kodassa, kun miehet tulivat.

—Hei, emäntä! huusi Shemeikka ilki alastonna ohi mennessään. Mutta Marja ei kääntänyt päätänsä. Vasta kun kuuli heidän olevan lauteilla, livahhti hän ovesta hautomaan vastoja.

—Oletpa sinä sokea poika, puhui Juha. Selkä kuin huojuhongan, sääriluut hienot kuin hirven, reisi kuin rekivedon—hätäkö niillä tuommoisilla aidan yli? Minun ovat nämä längellä vähän, kun liian nuorena reikätuolissa seisottivat, mutta kyllä näillä pääsee.

—Tuoss' on, sanoi Marja vastoja kurottaen.

—Anna tänne vain eläkö tyhjää ujostele.—Katso sinäkin noita sen käsivarsia—ei ole niillä aurankurjessa kiikuttu—ka, kun putosi!

—No niin—tuoss' on!

Marja otti vastat lattialta ja ojensi Juhalle toisen, samalla kun heittämällä heitti toisen hänen ohitsensa Shemeikan syliin.

—Ai! huudahti Shemeikka.

—Voi, sattuiiko?

—Sattui

—Mihinkä? hihitti Juha.

—Mihin lienee.

Juha, jonka päähän löyly ja hyvä mieli ja juomansa yhä vain kihosi, nauroi ja sai Shemeikankin nauramaan. Mutta Marja oli äyskäisevinään:

—Sen kelvottomat!

—Nyt löylyä! huusi Shemeikka. Nyt löylyä, sokea emäntä!

—Vieläkö?

–Jo riittää!

Marja löi vielä, kerta kiellon päälle, vetäytyi sitten porstuaan, kuuli sinne kaikki, mitä miehet saunassa haastoivat vastainsa lätkinän lomassa.

–Annahan, kun minä kylvetän, puhui Juha. Rupea tuohon pitkäkseksi. Löipä tiukan löylyn. Oikein rakkaasta kädestä. Kyllä se kitkan kiukaasta irti saa, kun vain tahtoo. On se, on se ... en olisi luullut, että minä vanha ja vähän vaivainen saisin semmoisen nuoren ja pulskan.

–Ettehän te mikä vaivainen ole?

–Onnunhan minä vähän, kun karhu puri sääreen. Tuoss' on vielä hampaitten arvet, ja siitä on jänne poikki. Ei se kulkua haittaa. Eikä sitä paljon huomaakaan kuin säiden edellä.

–Ei vieras huomaa mitään.

–En olisi häntä ehkä muuten saanutkaan—Juha oli alentavinaan ääntään ja luuli puhuvansa kuiskaten—käännäis vähän kylkeäsi ... en olisi ehkä muuten saanutkaan, vaan kun itse kasvatin pikkutyttöä itselleni, ihan kätkeystä, soudattelin kuin paras lapsenpiika—sen äiti tuli meille sinne vanhaan Karhulaan nälkävuonna ja teki sen meillä ja kuoli—niin kun kasvattelin siinä ja ihmiseksi opastelin, lukemaankin ja rippikouluun, niin siinä sitten otin, kun ei ollut muitakaan ottajia, vaikka olikin äitini ja koko suku vastaan, kun oli köyhä ja on venakko.

–Venakko?

Vasta lakkasi lätkimästä.

–Teidän heimoanne. Sieltäpäin sen äiti sanoi olevansa, vaan ei ole sen tarkempia tietoja; orjatyttö mikä lienee ollut, joku pakenija pahoja pitäjiään; siellähän kuuluvat isännät tekevän piikatyöilleen, mitä tahtovat. Lieneekö niin, en tiedä.

–Ropsikaa vielä vähän jalkopohjiakin.

–Vaan vähät minä suvustaan, kuuli Marja miehensä jatkavan—sama juttu, minkä aina vierailleen kertoi, kun vähänkään viinaa nokkaansa sai, hupakko.—Ei hän minusta silti ole tämän puolen tyttöjä huonompi. Olisi minulle äiti rikkaitaan tyrkytellyt, ja olisin minä heitä ehkä saanutkin, aina on valmiiseen taloon tulijoita...

–Pitäisi suunsa! tiuskaisi Marja itsekseen.

–Siitä sitä anoppinsa nyt vihaa, että minä hänet tähän otin. Heitäkse välistä maammo käydessään niin pahaksi, että on ollut kesken viikon kotiinsa kyydittävä. Vaan hyvän kurin se sille aikanaan antoi ja opetti töihin. Nyt sitäkin kiukuttelee: »Jos tuon tiesin, että hänestä mieron kantamasta itselleni miniää kasvatin, en neuvonut rihmaa neulan silmään pistämään.» Vaan mitä ma juuri sanoinkaan? Käännyhän mahallasi, niin sivellään toistakin puolta.

–Jo riittää, sanoi Shemeikka—Sitä sanoitte, ettette välittänyt rikkaista, vaikka olisi ollut tarjolla.

–Niinpä niin—Shemeikka kuului laskeutuvan lauteilta ja istuutuvan alemmaksi. Juha puhui yhä ylhäältä, nyt itseään hutkien.—niinpä niin, vaan minua he kaikki muut kylmäisivät, en katsonut päin, en perin, tämä oli mennyt kuin veriin. Tuohon Marjaan se vain luonto veti.

–Niinkuin se tikanpoikaa puuhun vetää? kuului Shemeikka hyrähtävän.

–Ai, kun se osaa olla hyvä ja herttainen, kun vain tahtoo, rakas ja reppoisa kuin tämmöinen kesäinen vasta.

Shemeikka räähäytti lyhyen rivon naurun. Marjan olisi tehnyt mieli iskeä halolla oveen.

–Vaan saattaa se olla kiukkuinenkin—onko se siellä porstuassa, katsopas?

Marja ehti parahiksi painautua oven suojaan, kun Shemeikka sitä raotti.

–Ei näy enää olevan.

–Lyö sitten sinä löylyä, vieras, vuorostasi.

–Tulenko pehmittelemäänkin?

–Suorihan siinä omia sorkkiasi. Mitä minä taas pääsinkään puhumasta?

–Jotta osaa emäntä olla kiukkuinenkin.

–Ka niin, vaan vähätpä siitä. On vähän herkkä veriltään, milloin ylen murheellinen, milloin naureskelee, lauleskelee, päivät päästään visertelee. On kuin metsän elävä eloisa, ei päivin lepää, ei yökausiin unta saa, vaan toisin ajoin ei vuoteesta nouse, ja jos nousee, liikkuu kuin näkijä.

Nyt Juha kylpi, oli vähän aikaa vaiti, mutta jatkoi taas:

–Tämä sauna on meidän yhdessä tekemämme. Tässä oli minulla kaski silloin, sen laitaa tämän salvoin. Minä täällä kesäkaudet kaskia viljelin ja kalaa pyysin. Kotitalosta ei minulle joudatettu muuta apumiestä kuin tuo Marja. »Ota matkaasi tuo mieron venakko, sielläpähan on lähempänä kotimaataan», sanoivat. Yhdessä me kerran kesässä tänne kotikylästä suuret selät soudettiin. En puhunut silloin vielä mitään, vaikka jo panikin mielessäni, että tuosta sen vielä oman itselleni kasvatan. Minä veistelin, Marja sammalta nyhti ja saumoihin latoi. Tupaakin yhdessä tehtiin monena kesänä. Se jos tahtoo, osaa kirvestäkin käyttää. Vaikka oli silloin jo aikaihminen, en häntä sormellani koskenut. Oltiin niinkuin veli ja sisar vihille asti ja vielä vähän jälkeinkin.—Heitäs, veli pyhä, sankollinen selkääni. Soh, hyvä, hyvä...

–Onko teillä lapsia? kysyi Shemeikka sen tehtyään.

Oli kuin olisi Juha jostakin herännyt. Mitä hän tässä oikein? Kuka se oli tuo, jolle hän oli puhunut Marjasta? Mitä lieneekään puhunut?

–Ei ole, vastasi hän lyhyesti eikä sen siitään jatkanut.

Mutta Marjaa suututti ja hävetti. Semmoinen narri ja höperö! Tarvitsiko hänen saattaa itsensä ja minut vieraan naurettavaksi. Jos itsestään haastoikin, tarvitsiko hänen minusta?

Kun kuuli miesten valelevan itseään, pujahti hän ulos kodan seinämälle. Tuskin oli ehtinyt ulos, kun Shemeikka tuli ja alkoi häntä huomaamatta hiljalleen astella pihaan, ruskea iho illan viileydessä höyryten—pitkä, solakka, sopusuhtainen—eikä Marja saanut hänestä silmiään ennenkuin Juha työntyi ovesta kumarana, pitkäselkäisenä, lyhytsäärisenä, jälleen rientäessään tavallista enemmän ontuen. Juha saavutti nuoren miehen ennenkuin olivat pihassa. Astuivat rinnan, hirvi toinen, toinen juhta... Ja heitä katsellessaan pääsi Marjalta saunaan riisuutuessaan hillitön, räikeä nauru; ei tiennyt itsekään, mikä nauratti, mutta häntä nauratti vielä saunassakin, kun pieksi itseään vastalla, niin että ihoa kirveli.

Kun hän tuli ulos ja nousi pihaan, istui Juha alasti tuvan rappusilla, paita sylissä. Hän myhähteli siitä Marjaa vastaan.

–Joko sinäkin kylvit, mahdoit huutaa, niin tulini löylyä lyömään.

Jos olisi Marja tehnyt niinkuin mielensä, olisi lyönyt.

–Panisit paidan yllesi, etkä tuossa alasti roikottelisi! sähähti hän ohi astuen.

–Kah, annahan kun viilyltteleime.

Mutta porstuassa Marja kääntyi ja virkkoi ystävällisemmin:

–Kyllä täällä on jo ruokakin sinulle ja vieraalle.

Kun Marja tuli tupaan, istui Shemeikka siellä, hopeapullo ja pieni hopeapikari pöydän nurkalla, avattu laukku edessään lattialla. Hän oli pukeutunut puhtoihiinsa, valkoisiin alusvaatteisiinsa, paita kuin silkkiä, kirjaeltu kaulalta ja olkapäiltä punaisella ja heleän sinisellä, hempeä kuin naisen paita.

–Eikö emäntäkin halua maistaa vieraan tarjoustu? kysyi hän.

–Mitä se on? Viinaako?

Juha astui juuri silloin sisään hurstisessa paidassa, karvaisin, paljain säärin.

–Ei ole viinaa, sanoi hän,—lienee hänessä sitäkin, mutta on hänessä jotakin muutakin ihmeellistä makua, mitähän lie. Kyllä sen kestää naisenkin suu.

–En minä tarjoisikaan semmoista, jota ei suu kestäisi.

Ja Shemeikka ojensi Marjalle pienen hopeapikarin, katsoi koko ajan häneen, kun hän hitaasti sillä huuliansa kostutti, katsoi häneen, kun hän uudesta kehoituksesta uudelleen maistoi, katsoi vielä, kun otti takaisin pikarin ja tyhjensi sen, minkä Marja oli jättänyt—ja Marja katsoi häneen, huulet pikarissa, silmät Shemeikassa, he molemmat ikäänkuin toinen toistaan tunnustellen.

–Hyväpä oli, suuret kiitokset, sanoi Marja.

Mutta Shemeikka ei sittenkään lakannut katsomasta Marjaa.

–Totta on, mitä isäntä sanoi.

–Mitä se sanoi? kysyi Marja.

–Ei suotta omaansa kehunut. Vaan jos olisi hän minun tuo, mikä on sinun, silkkihin hänet sitoisin. Katsomme hänelle korean kaulaan, isäntä?

–Katsotaan, katsotaan, innostui Juha, hyvillään, kun ei nyt näyttänyt vastaan panevan, vaikkei muuten mikään lahja kelvannut.

Shemeikka jo upotti kätensä laukkuun, ja kun nosti, hulmusi hyppysissä silkkiliina, kellanpunainen, kukkaniekkakahti, levähti ja lennähti Marjan silmille.

–Onpa se, onpa se! ihasteli Juha.

–Mitä tuo maksanee? vavahti Marjan ääni, huivia levitellessä.

–Elä hintoja kysele, sanoi Juha.

–Kyllä niistä sovitaan, sanoi Shemeikka.

–Ettäkö ostaisit minulle—tämän?

Juhalta kysyi, Shemeikkaan katsoi.

–Se sen sinulle hellästä sydämestään antaa, vakuutti Shemeikka.

–Päähätkö tämä pannaan vai kaulaan?

–Kaulahan, sanoi Shemeikka,—nousi, otti Marjalta huivin, sen hänen hartioilleen heitti, suori selältä, rinnalta silitti, käski pitämään pielistä, että pysyisi, ja pyöräytti ympäri ja työnsi menemään Juhan eteen.

–Nyt se on omasi niinkuin ollakin pitää!

–Onpa se, onpa...

Ja Juha hyrähti ja naurahti, pyörähteli, tepasteli, pidättelihe, mutta kohta taas uudelleen hyrähti. Ja Shemeikka hyrähteli mukana matkien, Marjan kanssa silmät silmissä sitä nauraen.

–Se vielä solkea puuttuu.

–Anna solkikin, anna solkikin, jos on! kehoitti Juha.

–Onhan minulla jo solki, sanoi Marja.

–Vaskinenko—vai? kysyi Shemeikka.

–Jospahan minulla kultaisia.

–Vaski palttinan pitäjä, kulta silkkisen sitoja.

–Kultako? päivitteli Marja.

Juha näki, että sen teki sitä mieli. Teki kerran jotakin Marjankin mieli! Vaikka maksaisi hevosen hinnan, saakoon, mitä haluaa.

–Näytä solkiasi, näytä!

Taas sukeltaa Shemeikan käsi laukkuun, nostaa sieltä mytyn, silkkikankaaseen käärityn, monilla nauhoilla solmitun, aukoilee, päästelee pitkin, taitavin, solakoin sormin, siteet suuhunsa keräten—kehittyy käsiin rasia täynnä yhä hienompaan silkkiin käärittyjä kapineita, monennäköisiä, monenkokoisia, ne pöydälle latelee, taas takaisin panee—helähtävät hopeaa, kulahtavat kultaa—yhden viimein jättää, auki käärii, peukalon ja etusormen välissä riiputtelee rintasolkea kullankarvallista, helmiä välkkävää, ketjut siitä kahden puolen riippuen—jota kaikkea Marja henkeään pidätellen katselee.

–Täss' on, tämä sopinee.

–Elä, elä!—en minä semmoista!

–Ota vain—ota vain!

–Mitä hirveitä maksaneekaan?

–Maksoi, mitä maksoi sanoi Juha.

–Et tuota raatsi!

–Ettenkö raatsi!

Ja Juha pyörähti ulos ja pihan yli aittaansa.

–Näytähän, sanoi Marja ja tempasi soljen ja koetti sovittaa sitä kaulansa alle.

–Anna, kun minä panen, sanoi Shemeikka.

–Minkätähden sinä?

–On meillä tapa semmoinen: sen on pantava, ken on antaja.

–Sinäkö sen annatkin?

–Saathan odottaa ukkoa panemaan—jos luulet paremmin osaavan.

–Ei se—vaan en minä kuitenkaan vento vieraan antimia ota, sanoi Marja kuin hädissään.

–Vento vieraanko?—kun oman heimosi miehen!

–Mistä minä tiedän, mitä heimoa olen.

–Mutta minä tiedän ja—näen.

–Mitäpä nähnet?

–Näen, mitä näen—ja hiukan peräytyen mittasi Shemeikka häntä kiireestä kantaan—Karjalan kaunihiin kuusen, kukkalatva kuusen, kun hänet vielä kukkasellakin koristettanee.

Jo kiinnitteli Shemeikka solkeansa Marjan rintaan, työnsi vasemman käden huivin alle ja sitä kohotti, pisti toisella kädellä neulan päältä läpi ja alta uudestaan esiin, napsahutti hakaan—hitaasti kävi, mutta hyvä tuli, pyörähytti hartioista, suori takaa, oikaisi taas, kun oli mennyt vähän vinoon. Marja oli kuin selin sylissä, olisi tahtonut mennä, mutta ei kuitenkaan mennyt—rinta nousi, silmä hulmusi ihastusta, ujostusta, hyvää mieltä ja häpeämistä.

–Nyt on hyvä—kyllä se nyt jo pysyy.

Shemeikka pyöräytti hänet uudelleen päin, loittoni, läheni ja tepasteli ympäri, Juhan liikkeitä matkien:

–Nyt se on omansa niinkuin ollakin pitää—on se—on se! onpa—onpa!—ja hyräkehteli niinkuin oli Juha äsken, ja Marjalta purskahti räikeä nauru ja Shemeikalta samanlainen vastaan.

Yhtäkkiä, nopeasti kuin kissa, oli Shemeikka kahden käden Marjan ranteissa kiinni.

–On tapa toinenkin meidän maassa!

–Mikä tapa?

Marja *tahtoo* katsoa häntä rohkeasti silmiin ja katsoo uhallakin, pelkäämättä, väistämättä, mutta kasvot pingoitettuina ja otsakin kuumana kihisten.

–Mikä tapa?

Shemeikan kasvot ovat häntä niin lähellä, että hämärtää.

–On kihlasoljesta sulholle suutelon palkka.

–Se tulee!

Hän *kuiskasi* sen. Juha kuului tulevan, kaksi askelta, toinen raskaampi kuin toinen, porstuan lotisevalla lattialla.

Shemeikka päästi, lennätti Marjan ovea kohti Juhaa vastaan.

–Nyt se on omansa niinkuin ollakin pitää! Siin' on silkkineen, solkkineen! Katso, eikö ole korea omasi?

–On se, on se—onpa, onpa.

Aivan niinkuin Shemeikka äsken oli matkinut!—tepasteli, pyörähteli. Ja Marja ja Shemeikka räjähtivät siitä yhdessä uuteen nauruun juuri kuin äsken.

Mutta Juha pudotti—vähän kuin kehaisten—kourallisen hopeita pöytään.

–Siin' on silkistä ja soljista. En kysy hintaa—ota, mitä maksanee!

Shemeikka otti pienimmän rahan, heitti sen ilmaan, näpsähytti sormiaan, otti kiinni ja solahutti taskuunsa.

–Senkö sinä vain otatkin?

–Siinäkin on jo liikaa.

–Vaan miksikä sinä minulle lahjaa teet?

–Että saisit sinäkin minulle vastalahjan tehdä.

–Vaan jospa se on sen jo tehnytkin! lennätti Marja.

–Minkä—ka, niin!

Jospa se todellakin oli ne arvannut—tervanpolttajain aikeet ja tahtoi näin kautta rantain palkita. Olipa siinä oikea mies, olipa oikea kunnon mies! Eikä Juha ollut ennen monesti vierasta niin lämpimin sydämin pöytään kutsunut kuin Shemeikan nyt odottavalle aterialle, johon Marja, korea huivi harteilla ja solki rinnassa välkkäen, ja hyvän mielen hymy huulilla, kantoi yhä uusia hyviä, tuvasta ruoka-aittaan ja aitasta tupaan keikkuen.

Syötiin ja syötyä vielä maisteltiin Shemeikan makeata. Ja juteltiin kolmisin. Ei näyttänyt Shemeikka olevan näkevinään Marjaa, välistä häneen vain veltosti katsahti, penkillä kenallaan istuessaan seinään nojaten, jalat oikaistuina ulos lattialle solakkoina, suorina, levossa jänteet ja lihakset hyvin kylvettyä, kyllin syötyä—kädet ristissä rinnan päällä ja välistä oieten hopeapikaria kohti. Istui niin ja kertoi matkoistaan, retkistään merillä ja mailla ja missäpähän lieneekään kuljeskellut vieraissa valtakunnissa ja kaukaisissa kaupungeissa—ja kehuskeli hiukan itseään ja kauppojaan ja tekojaan ja sai Juhan tuon tuostakin sanomaan: »Elähän—vai niin—no, jotakin lienee!» Mutta sitten häntä näytti raukaisevan ja haukotutti, ja hän kysyi, saunaanko saisi mennä levähtämään vaiko tähän tuvan penkille oikaista selkänsä. Huomenna olisi taas taipaleelle lähtö.

–Olisi aitassa sija, sanoi Marja. Vie, Juha, vieras levolle.

Juha lähti edeltä näyttämään tietä. Shemeikka meni mukana, mutta kääntyi porstuassa takaisin tupaan.

–Jäikö mitä vieraalta? kysyi Marja.

–Koko laukkuhan jäi.

–Eipä vähän jäänytkään, kun koko laukku.

Shemeikka nosti sen olalleen toisesta viilekkeestä, Marjan auttaessa toisesta. Oli vasen käsi viilekkeessä, oikea oli vapaa.

–Jäikö mitä vielä?

–Lakki jäi.

Marja otti sen penkiltä ja toi. Silloin Shemeikka kahmaisi kainaloonsa Marjan ja painoi rintaansa päin ja piti sitä siinä hetken. Päästi sitten, niinkuin ei mitään olisi tapahtunut, ei virkkanut mitään ja meni. Eikä Marjakaan saanut mitään virketyksi. Jäi vain siihen kädessään Shemeikan lakki. Juha ilmaantui oveen. Marja heitti lakin hänelle ja aikoi ulos.

–Vie lakkinsa vieraalle.

Vaan Juha seisoj ovesta, sulki tien, suu ja silmät hymyssä.

–Mitä tahdot? Marja melkein tiuskaisi, silmä kylmänä ja terävänä kuin puukon kärki.

–Tu-tulin juotavata, sammalsi Juha.

–Johan siellä on.

–Niinpä, vaan mi-minullepa ... söin suolaista...

–Tuoss' on!

Marja sysäsi hänelle pöydältä sinukkatuopin. Juha aikoi sanoa jotakin. Ei saanut sanotuksi, vaan sen sijaan ryyppäsi tuopista sinukkata. Vasta sitten hän uskalsi.

–Mi-minnekä si-sinä menet maata, kun—?

–Kun mitä?

–Kun vuoteesi vieraalle annoit.

–Saunaan, tiuskaisi Marja

–Olisi ehkä viileämpi maataksesi mi-minun aitassani...? Minä vaikka menen tallin ylisille.

Marja meni ulos. Näkyi menevän niinkuin olisi taas ollut vihassa jostakin. Näkyi menevän saunaan. Ja Juha meni tuoppeineen omaan aittaansa.

III

On jo iso päivä, kun Shemeikka herää aitassaan. Selällään maaten, kädet niskan takana hän tarkastelee yösijaansa... Naisen aitta, lienee itsensä emännän. On olevinaan parhaita taloja tämä, mutta eivät isot ainakaan emännän kätköt. Kaksi sarkaista talvihametta ja yhtä monta kesäistä kotikutoista, yksi ainoa palttinapaita, muut piikkoa. Kimppu harmaita sukkia orrella riippumassa. Eipä ihme, että huikenivat silmänsä silkkihuiviin ja solkeen, äijän niinkuin hänen naisensakin. Suotta taisin tehdä kalliin lahjan, olisivat talonsa myyneet, jos en vähemmästä antanut. Vaan eipä Uhtuan Shemeikka ensi kertaa lahjaa naiselle antane. Eivät mahtuisi tämän aitan orsille kaikki silkit, jotka on annettu. Onhan hyvä, että on ystäviä tämänkin tien varressa... Se on sorea nainen, aivan unia itsestään näytti...

Yhtäkkiä kuului, niinkuin silloin, kun vikla lentoon lähtien ääneensä remahtaa, kuului laulahdus, tarhalta alkaen ja sieltä pihan yli tupaan tuoden ja taas tarhalle ja sieltä takaisin—oli Shemeikka kuullut heidän, naisien laulavan, vaan ei milloinkaan niin syvästä rinnasta, ei niin selvästi ja helposti kurkusta kumpuavan. Oli, kuin olisi ollut laulajassa iloa ja riemua niin, ettei itseensä enää mahtunut. Heidän laulustaan aina kuulee, mitä eivät muuten anna tietää. Vaan eipä ole monesti sattunut mikä eilen: ei edes huudahtanut, vaikka lyövänsä pelkäsin... Antoi heti paikalla itsensä morsiameksi pukea. Vapisi, vaikka koetti olla. Olisi se pian saatavissa, kun vain viitsisi. Vaan johan sinun sukuasi, Shemeikka, yhden miehen osaksi juoksentelee vierasten talojen tanhuvilla, mikäpä omillasikin. Ei aavisteta, isät, kenen poikia polvillaan keikutellaan. Olisiko hänellekin, hyvälle miehelle, tässä se ilo toimitettava? Se se on kaikista hupaisinta ja hulluinta, kun vuoden päästä taloon tulee ja siellä lennätetään oma poika partaa repimään.

Hän nauroi puoleksi auenneella, äänettömällä suulla, ja veri kahahti. Hän sysäsi jalallaan auki oven ja näki Marjan maitopyttyä kantaen notkuttelevan tupaan. Sillä on ryhti kuin parhaalla pajarin tyttärellä, on sillä!

Marja siivilöi maitoa pöydän päässä, kun Shemeikka tuli tupaan. Käsi kaarena korkealla, kun kauhalla maitoa siivilään hulahutti. Kohisi maito, sitten lirisi, kohisi taas ja taas lirisi, käden kaaren noustessa ja laskiessa.

—Huomenta, emäntä.

—Ka, huomenta, vieras.

Ei väistänyt Marja katsetta. Vastasi siihen pitkästi, niinkuin uhalla.

Oli sunnuntaiasussa, harteilla Shemeikan silkki ja rinnassa solki.

—Vieläkö isäntä nukkuu? kysyio Shemeikka.

—Vai nukkuu! Meni jo ennen auringon nousua lahnan kutuun. Käski sanoa pitkännukkujalle, että kun nousee, ei saa päästää pois ennenkuin hän tulee ... vaikka iltaan viipyisi.

Shemeikka jäi seisomaan, seuraillen Marjaa silmillään, huulilla hymy. Kun Marja oli maidon siivilöinyt, nouti hän pienen tuopin, täytti sen ja pyysi vieraan ottamaan. Shemeikka vain hymyili. Marja kysyi, hymähtäen hänkin, pitkö vieras köyhän talon tarjousta halpana, koska ei kelvannut?

—Et taaskaan, emäntä, tunne Karjalan tapoja. Meillä ei vieras milloinkaan ota itse, emäntä hänen käteensä kiidättää kaiken, mitä tarjoo. Tuulispäänä jo ovensuuhun vastaan lennätetään.

—Saahan tämän lennättää!—ja Marja tempasi pöydältä haarikan ja vei sen Shemeikalle. Shemeikka nosti sen huulilleen.

—Antaja meillä odottaa, kunnes vieras on maljansa pohjaan tyhjentänyt.

—Kaikkiko täytyy tehdä niinkuin siellä? nauroi Marja.

—Kaikki, sanoi Shemeikka totisesti ja mulautti silmiään tuopin laidan yli.

—Eikö olisi parempi niin, että maassa maan tavalla?

—Ei, sanoi Shemeikka totisesti yhtä ja teennäisen juhlallisesti ja ojensi Marjalle tuopin.—Marja nauroi katketakseen sen kujeille, viedessään tuoppia takaisin pöydälle.

–On nyt urhon turpa maidossa kuin vasikan!

Shemeikka ei pyyhkinyt partaansa, lipaisi sitä vain vähän kielellään ja virkkoi yhä samaan tapaan:

–Se oli toinen kaunis Karjalan tapa. On vielä kolmaskin, kaikista kaunein. On vierahan parta pyyhittävä sen, joka sen tahrii.

Nopealla, välähtävällä liikkeellä ojensi Marja hänelle esiliinansa vyöltään, mutta yhtä nopealla tempasi Shemeikka häntä niskan takaa, samalla kun toisella kädellä kohotti leukaa ja painoi pitkän suudelman hänen huulilleen. Marja tunsi voimakkaan voivuttavan rinnan ja näki tummat, kiehahtavat silmät; Shemeikka tunsi pehmoisen poven ja näki raukenevan, ummistuvan katseen.

–Ei saa, sanoi Marja laimeasti ja jos ei olisi päässyt pois, olisi siihen lyykähtänyt—ja jalka oli paetessa raskas kuin sen, joka unissaan pakenee.

Shemeikka meni hitaasti ja tynnosti ulos ja istahti rappusille. Marja kulki ohi.

–Ei saa vieras toista kertaa semmoista tehdä.

–Ka, minkä tähden ei?

–Jos joku olisi nähnyt?

–Senkö tähden ei?

–Eikä muutenkaan. On luvattava. En uskalla tuoda ruokaa pöytään.

Se pyysi sitä niinkuin ei olisi itse omin voimin kyennyt, melkein rukoilevin silmin ja ilmein.

–Luvataan sitten. Saaneeko katsoakaan?

–Katsoa saa.

–Onpa hyvä, ettei tarvitse ummessa silmin.

Marja hymähti hämillisen hellästi... Pilkkasiko se?

Syötyään loikoili Shemeikka pihamaalla, lämpimässä paisteessa, selällään, kädet niskan alla. Marja väijyi tuvan ikkunassa, kasvot kalpeina ja jäykkänä lasia vasten, povi kohoillen, silmä hivellen kaarevaa rintaa ja jalkojen jäntevää joustaa, kun toinen jalka toisen päällä lepäsi.

Pääskyt liitelivät ylhäällä ilmassa Shemeikan pään päällä, lämmin tuuli leyhytteli rintaa ja kaulaa.

Ei tule puheille, välttelee. Joko liiaksi arkiutin? Olisiko pitänyt varovammin viihdytellä? Mikä mahtaisi oikein pitää olla tämän lintusen houkuttelulaulu? Itseänikö kiittäisin ja kehuisin: tämmöinen solakka poika, kauppias kuulu, metsänkävijä mainio sinua haluaa! Vai häntä itseäänkö kehuisin, korvaansa kuiskuttaisin: ylen ihana olet, en ole ikinä vertaistasi nähnyt; näethän, etten mitänä voinut, kun sinut näin, täytyi halata, täytyi suudella. Yksi sulaa suruisesta soitosta, toinen iloiseen lauluun hullaantuu. Mutta mitä laulanetkin, yhteen menoon laula naisen uuvuttelulaulu niinkuin lapsen, ettei herätä ehdi. Kun kiehtomassa olet, elä vaikene, ettei lumous laukea, kun olet säkeen sanonut, heti tiedä jo toinen, millä jatkat.

Ilmaantui aittansa kynnykselle emäntä, istahti ompelemaan, ei päättään kääntänyt, ei silmäänsä nostanut. Shemeikka häntä siihen katseli, ja jo tiesi, minkä houkuttelulauluistaan hän *tälle* linnulle laulaa.

Hän nousi, meni ja istahti kahareisin kynnykselle, toinen jalka aitassa, toinen ulkona—ja sanoi yhtäkkiä yllättäen:

–Haastaisit minulle huolesi, emäntä nuori.

Marjan ääni vähän vavahti:

–Huoleniko? Mitkä huoleni?

–Kaikki ne, mitkä sinulla on.

–Mistä sinä tiedät, mitä minulla on ja mitä minulla ei ole vai eikö ole ollenkaan?

Shemeikka piti vähän laulunsa lomaa, sitten kosketti uudelleen soitinta, jonka jo tunsi hyvin helähtäneen.

–Ei ole rattoisa elämäsi täällä erämaassa.

Marja ei vastannut, ompeli.

–Miehesi vanha ja jörö, piikatyttösi hiljainen ja mitätön, ei vierasta käy talvikausiin, kesällä jos joku tulee, niin meneekin.

–Kun ei ole parempaa nähnyt, ei osaa kaivatakaan.

–Lähde kanssani Karjalaan hupaillemaan!

Marja katsahti säpsähtäen ylös, mutta sitten taas alas.

–Ja mitä minä siellä?

Silloin tuli kiihkeä, tiukka, ahdistava kysymys:

–Ja mitä sinä täällä—tässä surkeassa maassa—semmoinen kuin sinä?

–Ja mikä tällä maalla vikana? Ja lieneeköpä muuallakaan parempi?

–He huonosti täällä naisensa hoitavat. Ei meillä niinkuin täällä niskaansa työn teolla köyristetä, ei meillä silmiänsä riihen kitkussa soaista, ei meillä kaskessa kasvojansa noeta, ei meillä selkäänsä käsikivissä katkota. Talon nuorikot täällä kuin orja-akat meillä, köyryniskat, tihrusilmät, riippurinnat, pystymahat, kuin takkuiset, kesäiset koirat—et sinä, emäntä, ihme ja kumma, vielä semmoinen, mutta pian sinustakin semmoisen tekevät. Pian puna poskiltasi putoo, pian kiilto silmistäsi kato.

–Entäpä katookin—kenellepä siitä lie vahinkoa?

–Kyllä sen tiedät kenelle.

–Olisiko sielläkään parempi?

–Sielläkö? Miehet hankkii, miehet liikkuu, vierailta mailta viljan valmiina tuovat—naista ilonaan pitävät, ei orjanaan.

–Mitä sitten naiset tekevät?

–Ka, kankaita kutovat, koreitaan kirjaelevat ja orjia opastavat. Kesällä, milloin huvikseen haluavat, kalaa pyytävät, marjoja poimivat, makeita keittävät. Niinpä aina nuorina pysyvät, niin kauan kuin ikä antaa, punakkoina, pulleina, pehmeinä. On keveät jalkansa karkelossa, ovat heleät äänensä, kun illatsuissa laulaen karsinassa istuvat. Hellinä ja herttaisina pysyvät—täällä kaikki jöröjä ja äänettämiä. Ka niin Karjalan mies omaansa hoitaa!

–Hyväpä näkyy olevan heillä siellä elämä, sanoi Marja, ompelustaan kääntäen.

–Kullassa kuhajavat, silkissä sihajavat. Emme talvikausia heidän vuoteillaan viru. Rinta rakkautta täynnä joka kevät palaamme, kesän lyhyen kerrallansa karkelemme, heitä polvellamme istutamme.

Shemeikka ihan korvaan puhuu, yhä kiihtyy hänen laulunsa niinkuin metsolla soitimessa. Vähän aina lähenee, Marja sitä mukaa siirtyy, huuli omassa tekemässään hymyssä, silmä ompeluksessa kiinni, sormi kiivaasti neulaa käyttäen.

–Tulisit, emäntä, kerran Karjalaa katsomaan, koska Karjalasta olet kotoisin! Ollaanhan naapureja, toisten vaaroilta tulet toisten vaaroille tuikkaa. Päivä koskia lasketaan, toinen tyyniä vesiä soudetaan, väliin vähän kankaita astutaan, ja kolmas taas koskisia vesiä viilletetään—niin jo sieltä suvannon alta minun kalamajani kuumottaa, ja siitä vielä vähän, niin jo ollaan kotikylässä. Kylä siellä suuri korven koskemattoman keskellä. Talo siellä minulla vanha ja rikas. Käsillään sinua kantaisivat, heimonsa löytölasta, ilosta iloon kuljettaisivat, juhlasta juhlaan, karkelosta karkeloon kiidättäisivät. Vanha äiti minulla, ylen on hyvä ja herttainen, se sinua kuin sukulaistaan—silkkihin, samettiin pukisi. Tule Karjalaan, emäntä!

Olisiko tuo totta vai pilaa? Ääni totta, mutta pilaa mahdotonta, mitä puhui.

–Tule käymään, tule katsomaan! Tule heti! Minun kerallani!

–Sinun kerallasi?

–Mitä sinä täällä teet, kaunis, sokea emäntä! Vanhenet, ränstyt, tulet samanlaiseksi kuin kaikki muut. Täällä vähän vielä elät, ei huulesi hymyhyyn kuonnu. Silmäsi samenee, tukkasi kuihtuu, poskesi painuu kurttuun kuin paleltunut marja. Niskasi köyristävät, vartesi vääristävät, liialla raatamisella sorjat jalkasi vinoon vääntävät ... sinun sorjat jalkasi ...

–Elä puhu semmoisia.

Mutta Shemeikka jatkoi:

—Ja ketä varten? Tuota—ryppyotsaista, unisilmäistä, jöröhuulista liuhupartaa, pitkäselkäistä, länkisäärtä...

—Elä puhu minulle enää mitään!—Marja melkein parkaisi, kuin hätää huutaen.

—Joka yökaudet siellä röhkii ja pöhkii—rykii ja röheltää—

—Voi, voi—elä!

—Että ilkesikin tarjota itsensä semmoiselle kuin sinä! Että saatatkin semmoisen vuoteessa virua?

—En minä hänen vuoteessaan viru! huusi Marja yhtäkkiä kuin vimmassa, silmä epätoivoisen vihaa välähtäen, ja hypähti ylös, häpesi sitä samassa ja istahti alemmalle portaalle.

—Etkö? Etkö todellakaan?

—Ja mitä se kehenkään kuuluu, missä minä virun, vaikka viruisin sikopahnassa?

Hän olisi purskahtanut itkuun, jos ei olisi noussut ja mennyt. Mitä se minusta kaikkia kysyy? Ja mitä hän minulle semmoisia haastaa? Ja mitä hän kaikkea halventaa? Minkä Juha sille mahtaa, että on semmoinen kuin on? Ja mitä se kehenkään kuuluu, kenelle minä menin?—Miksei Juha tule jo kalasta?—Ja mitä minä hänen puheitaan kuuntelen? Ja hänen koreitaan kannan?

Hän aikoi riistää ne, heittää ne menemään, kun näki Juhan tulevan järvellä. Hän pyörähti sinne, riensi rantaan, kiinnitti juoksuaan.

Mutta tottahan se oli puhunut—totta oli puhunut. Semmoinen oli Juha poloinen, juuri semmoinen: pitkäselkä, tihrusilmä, länkisääri, märässä sarkatakissaan kuin takkuinen koira. Mutta kuta surkeamman näköinen oli, sitä enemmän Marja tahtoi häntä hyvittää, sitä enemmän näyttää iloitsevana hänen saaliistaan. Verkot olivat köytenään kutulahnoja, leveitä, lihavia, käsnäpäitä kämiläitä. Hän tempasi verkon, vei sen virepuulle.

—Elähän, Marja, elähän, varoitteli Juha. Elähän ryvettele silkkejäsi—saadaan nämä Kaisankin kanssa.

Mutta Marja riisui silkkihuivinsa ja pani sen luotaan, kääräisi ympärilleen Juhan takin, jonka tämä juuri oli riisunut yltään, tahtoi tekeytyä samanlaiseksi takkuiseksi ja harmaaksi kuin Juha, tahtoi näyttää Shemeikalle, joka asteli vihellellä pihalla ... elköön luulko!

—Siinäpä vasta saalis, melkein niinkuin ne meidän muinaiset saaliit, Juha! innosteli hän verkkoa nostaessaan. Tulehan auttamaan, ettei repeä.

—Ei se repeä, ei se repeä! ... kas niin, hekotteli Juha, kannattaen verkkoa keskeltä sill'aikaa, kun Marja sitä virepuulle levitti.

—Missä sinulla oli verkot?

—Siellähän ne oli Heinälahden luhdalla.

—Siellähän me silloinkin, muistatko?

—Muistanpa toki, muistanpa hyvinkin.

—Montako korvollista minä silloin, ensimmäisenä kesänä, suolasinkaan?

—Taisitpa suolata, taisitpa suolata ... ensimmäiset suoluusi ... mo-montako lienetkään...

Se muisti ne ajat, se *tahtoi* niitä muistella ... se sanoi sen ihan kuin sanoakseen!

Shemeikka seiso iäta vasten nojaten, katseli Marjan eleitä ja hymähti itsekseen ja vihelteli hiljaa... Et minua petä.

—Tuli näkyy Huutoniemestä! huusi Kaisa pihasta rientäen.

—Siellä on joku järven takana, joka pyytää venettä ... mahtaisiko olla äiti?

—Anoppi?—Sen se on tuli. Se sen aina sytyttää suuren kuin juhannuskokon.

Siihen meni Juhan ilo. Marjan kasvot olivat jäykistyneet ja suu väännähtänyt katkeraan kaareen.

—Odottakoon, ei tästä nyt joudeta, oli Juha sanovina välipitämättömästi.

—Parasta kun haet heti, haettavahan se on kuitenkin ... muuten ehkä minua syyttää.

—Olkoon siellä.

Mutta hetken päästä hän kuitenkin lähti, sytytettyään ensin tulen rannalle merkiksi siitä, että kutsu oli huomattu.

Marja liikkui kiivaasti verkkoineen niinkuin olisi ollut vihassa niille, raastoi kalat irti rihmojakin katkoen...

–Ei ole anoppi mielivieras miniälle? sanoi Shemeikka yhä aitaan nojaten.

–Jos tekisin niinkuin tehtävä olisi, tuohon heittäisin heidän talonsa. Tuskin rannasta nousee, niin jo alkaa eikä lakkaa ennenkuin on haukkunut äänensä painuksiin ja vielä sittenkin kähäjää.

–Mistä se haukkuu?

–Vein muka suuresta suvusta heidän parhaansa ... oli liian hyvä minulle.

–Liian hyvä sinulle? Kuka?

–Juha.

Shemeikka puhkesi sieltä aitansa takaa lyhyeen pilkalliseen nauruun, ja Marja antoi hänen nauraa.

Marja on päästellyt kalat ja virittänyt verkot kuivamaan, on lähettänyt piian koskirantaan, toiselle puolelle talon, noutamaan liossa olevia kala-astioita, ja itse istuu hän nuottakodan kupeella kivellä ja siivoo kaloja. Suomustaa, puhkoo, huhtaisee ja heittää vasuun. Kalan siivottuaan tarttuu toiseen, raastaa kuin vihassa... Mitä minä tässä enää? Hoitakoot itse talonsa, äiti ja poika! Jos olisi Juha mies, pois käännäyttäisi kiusanhengen. Kun tietää, ettei anna minulle yön lepoa, ei päivän rauhaa. Mutta eipähän, vaikka olen sitä häneltä pyytänyt. Joka kesä antaa tänne tulla. Pelkää syöjätärtä, ei uskalla sanoa vastaista sanaa. »Kärsi häntä, kärsi häntä vielä vähän.» Vaan onko minun pakko sitä kärsiä, että aina äitiänikin solvaa? ... teen kerran semmoisen pystyn, että...

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.